

שירות התעסוקה משיק תוכנית להצלת המשק ומעריך: 20% מהיוצאים לחל"ת יפוטרו

מספר המובטלים בישראל מתקרב בצעדי ענק למיליון ושירות התעסוקה מפרסם המלצות שאמורות להציל את המשק • מה אפשר ללמוד מהמשבר של שנת 2008, כמה אנשים שיצאו לחל"ת לא ישובו למקום העבודה ואיזה מודלים כדאי לאמץ ממדינות ה-OECD / דפנה ברמלי גולן

לפי הנתונים של שירות התעסוקה אלה אנשים יותר צעירים עם הכנסה נמוכה, וגם נשים.

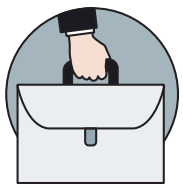
"כך גם היה באירופה אחרי משבר 2008. האנשים האלה (לפי שירות התעסוקה הקבוצה הגדולה ביותר בין המפוטרים או היוצאים לחל"ת הם בני 20-34, דב"ג) נשארו מובטלים ומאוד התקשו למצוא עבודה. זה בדיוק הגיל שבו מסיימים את הלימודים ויוצאים לשוק העבודה. יש פה תהליך למידה שבמסגרתו הפירמה מחפשת מה מתאים לה והעובד מחפש איזו פירמה מתאימה לו. אנשים עוברים כמה מקומות עבודה עד שהם מבינים איפה טוב להם והפירמות מוצאות אותם. כשיש משבר כלכלי התהליך הזה מתקלקל ונחתך בבת אחת. יש פה דור שלם שיתקשה למצוא עבודה."

• כמה אנשים כאלה יישארו להערכתך בלי עבודה?
"יש בישראל כ-4 מיליון איש מועסקים, ולפי משברים גדולים קודמים, מקסימום רבע מכלל העובדים נשארו בלי עבודה, כמיליון איש."
• מה אפשר ללמוד מהמשבר הקודם?
"בארה"ב אומרים: 'טעינו בזה שנתנו למשרות להיעלם'. המדיניות בישראל של ההוצאה הגורפת לחל"ת מאפשרת למשרות להיעלם. במקום לבוא ולומר למעסיקים האבטלה עולה לנו כך וכך, אם ניתן לכס את הכסף תשמרו על המשרות באחוזים מסוימים, והעובדים ישלמו בימי חופש. האפשרות של הידיעות עם העובדים במשולש של מעסיקים, ממשלה והסתדרות בדרך כלל מוכיחה את עצמה כפורמט טוב גם במקרה של ישראל. ממילא המדינה הולכת להוציא כל כך הרבה כסף, אז תוציא אותו על שימור המשרות."

פרופ' מנואל טרכטנברג מאוניברסיטת תל אביב, חוקר בכיר במוסד שמואל נאמן בטכניון, ולשעבר ח"כ, דווקא סבור שההוצאה הגורפת לחל"ת היא הפתרון המתאים. משום שהחלטת את מי לפטר היא בסופו של דבר של המעסיק ולא של המדינה. לדבריו, "קשה להעריך כמה מהחל"תניקים יהפכו למפוטרים, אך תהיה שונות בין המגזרים. יש סקטורים שמגייסים כמו תעשיית המזון, המשלוחים, המערכות הרפואיות. בקצה השני יש את התעופה והתיירות. לענפים האלה ייקח הרבה זמן להתאושש. בתווך יש את כל המשק. המשתנה הקריטי הוא אורך הזמן של המשבר ומידת ההגבלות."

לדבריו מי שייפגע הכי הרבה, אלה אנשי הגיי אקונומי, הפריילנסרים. "אלה צעירים בעלי כישורים שהחליטו לא להפוך לשכירים של פירמות. די ברור שמעתה הם ירצו הרבה יותר להשתלב במקומות עבודה יתר מסודרים. האם הם יוכלו להשתלב? לא בטוח." •

כך מתמודדים ב-OECD עם המשבר

סיוע דרך מקומות העבודה

הוספת ימי מחלה צרפת, קנדה, סין

מימון חלקי של שכר העובדים באמצעות המדינה

קנדה, דנמרק, בריטניה

ביטוח פרטי לאבטלה זמנית דרום קוריאה

סיוע באמצעות מערכת האבטלה

"קצבת מגפה" אירלנד

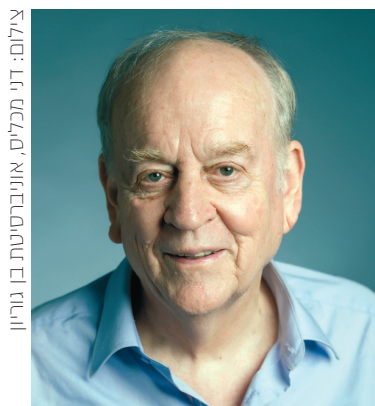
מענה דרך קצבה קיימת בריטניה, פיליפינים, אוסטרליה

קצבה המבוססת על חופשה ללא תשלום ישראל

סיוע באמצעות מענקים ישירים

אוסטרליה

צילום: דני מכלים, אוניברסיטת בן גוריון

רמי גראור, שירות התעסוקה: "אם מנסים לחפש אור במצב הקשה, הרי שיש הזדמנות לייצר רפורמות שמטרתן להגדיל את הפריון ולתת לקבוצות גדולות כלים להתמודד עם שוק העבודה המודרני"

לסטטוס של מפוטרים. הסיפור הגדול הוא שם. אנחנו כבר יודעים שאחרי המשבר יהיו צעדי התייעלות, מעסיקים יחטפו מכה קשה ויגידו בצדק לעובדים: הסיטואציה שהייתי בה בפברואר היא לא זו של יוני, אני לא יכול להחזיק את כל העובדים."

לדברי רמי גראור, מנכ"ל שירות התעסוקה: "נדרשת תוכנית לאומית למאבק בממדי האבטלה, בשל החשש המוחשי כי למשק ייקח זמן רב לחזור למצב של תעסוקה מלאה. אם מנסים לחפש אור במצב הקשה הזה, הרי שזו הזדמנות שבאה מכורח המציאות לייצר רפורמות בשוק, שמטרתן להגדיל את הפריון של העובדים ולתת לקבוצות גדולות באוכלוסייה כלים להתמודד עם שוק העבודה המודרני."

הבעיה היא הצעירים

מה חושבים המומחים על המצב? לדברי פרופסור אביה ספיבק, לשעבר המשנה לנגיד וכיום יו"ר המרכז לפנסיה, ביטוח ואוריינות פיננסית, המחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון בנגב, "לכאורה נראה שכשמוציאים אנשים לחל"ת, אז מה הבעיה? המשבר ייגמר והם יחזרו. אבל הניסיון מלמד שזה ממש לא ככה. בארה"ב גם אחרי עשר שנים ממשבר 2008 אנשים לא חזרו לשוק העבודה." • זה דומה לדעתך למשבר של 2008? "יש פה משבר מסוג אחר, בין השאר כי המדינה אומרת לאנשים 'אל תלכו לעבוד', אז יש לה מחויבות לדאוג להם. אבל מה שדומה פה שאנשים פה הוצאו לחל"ת או פוטרו לא בהגדרה.

צילום: שלומי אמסלם - לעית

רמי גראור, שירות התעסוקה: "אם מנסים לחפש אור במצב הקשה, הרי שיש הזדמנות לייצר רפורמות שמטרתן להגדיל את הפריון ולתת לקבוצות גדולות כלים להתמודד עם שוק העבודה המודרני"

מציין את צמצום הפניות למערכת האבטלה, העברת תשלום מזומן לעצמאים ותמיכה ממוקדת בקבוצות החלשות, לצד עזרה לחברות לשמור על העובדים, באמצעות סיוע בתשלום לעובדים ו/או הגברת הנגישות להון. "הניסיון מראה כי שיתוף פעולה בין כלל הגורמים במשק - העובדים, המעסיקים והמדינה - יאפשר להגיע להישגים משמעותיים", נכתב בדוח.

בשירות התעסוקה סבורים שיש לנקוט מהלכים בשלושה שלבים. בטווח הזמן המיידי, עידוד מעסיקים לשימור עובדים במקום העבודה במקום להוציאם לחל"ת, כגון שימוש בימי מחלה של העובדים או השתתפות בשכר העובדים. בשלבים הבאים יש לעשות את כל המאמצים כדי להחזיר לעבודה מהחל"ת כמה שיותר עובדים ולאחר מכן לספק הכשרה מקצועית לאלה שלא יחזרו. "שם המשחק הוא כמה עובדים יחזרו מהחל"ת וכמה יעברו מסטטוס של חל"ת

התוכנית של שירות התעסוקה

- < **שלב ראשון:** לעודד מעסיקים לשמור את העובדים במקום העבודה, למשל דרך שימוש בימי מחלה
- < **שלב שני:** להחזיר כמה שיותר עובדים למקומות העבודה בהקדם האפשרי
- < **שלב שלישי:** להעניק הכשרה מקצועית לעובדים שלא ישובו למקומות העבודה

האבטלה בישראל שוברת שיאים ובתקופה הקרובה מספר המובטלים צפוי לחצות את רף המיליון. על הרקע הזה, שירות התעסוקה מפרסם תוכנית חירום להתמודדות עם משבר הקורונה.

הנתונים מבהילים: בתוך פחות מחודש זינק שיעור האבטלה מפחות מ-4% ליותר מ-20%. מספר המובטלים החדשים שנרשמו בחודש מרץ בלשכות התעסוקה עמד בתחילת השבוע על כ-765 אלף. מספר המובטלים הכולל, לרבות מי שאיבדו את מקום עבודתם לפני פרוץ המשבר, עומד על 922 אלף.

שירות התעסוקה פרסם "דוח היערכות למשבר הקורונה", שכתב דוקטור גל זהר, מנהל יחידת המחקר והמדיניות, חוקר בכיר בתחום שוק העבודה ומדיניות ציבורית. הדוח מתבסס על הלקחים ממשברים קודמים, בעיקר על משבר 2008 ועל ההערכה שאם המשבר ימשיך ללוות אותנו אחרי הפסח, לחמישית מהעובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום לא יהיה לאן לחזור. עשרות אלפים אחרים יאלצו להסתפק בתעסוקה חלקית.

מהדוח עולה כי ההתאוששות מהמשבר עלולה להימשך שנים רבות. לפי הדוח, גם שש שנים לאחר משבר 2008, שיעורי האבטלה במדינות ה-OECD נותרו גבוהים ב-50% מרמת האבטלה טרום המשבר.

שלושה מודלים

שירות התעסוקה סוקר את הצעדים שנוקטות מדינות ה-OECD כדי לסייע לאנשים לשמור על מקומות העבודה. כותב הדוח זיהה שלושה מודלים שבהם מדינות משתמשות כדי להתמודד עם המצב: סיוע דרך מקומות העבודה, סיוע באמצעות מענקים ישירים. בדנמרק נחתם הסכם משולש בין המעסיקים, העובדים והמדינה, שבמסגרתו הממשלה משלמת 75% מהשכר של העובדים שאינם מגיעים, יתרת השכר תינתן למעסיקים והעובדים יוותרו על חמישה ימי חופש כדי להיות זכאים לפיצוי. במסגרת זו המעסיקים התחייבו שלא לפטר עובדים מסיבות כלכליות ובמקביל כלל העובדים במגזר הציבורי נשלחו לשבועיים בבית בשכר מלא.

אירלנד הורתה למעסיקים לשמור את העובדים במקום העבודה באמצעות מענק שקיבלו מהמדינה. המדינה תינתן לשכירים ולעצמאים "קצבת מגפה". בקוריאה, לעומת זאת, קיים במגזר הפרטי ביטוח תעסוקה שאליו מפרישים מעסיקים ועובדים בכל חודש, והעובד זכאי לקצבה במשך שישה חודשים. לפי הדוח, ה-OECD ממליץ כבר היום לעודד מהלכים קצרי טווח לעידוד תעסוקה. בין היתר הוא